

Lebuïnusprocessie Deventer

23 juni 2018

Preek

Vorig jaar oktober mocht ik in Rome deelnemen aan het congres *(Re)thinking Europe*, dat werd georganiseerd door de Commissie van Bisschoppen van de Europese Gemeenschap (COMECE) in samenwerking met de Heilige Stoel.

De deelnemers spraken met elkaar over de vraag op welke wijze rooms-katholieken een bijdrage kunnen blijven leveren aan de opbouw van Europa als waardengemeenschap. Wij werden onder meer toegesproken door paus Franciscus. Het was niet de eerste keer dat paus Franciscus benadrukte dat Europa dringend behoefte aan nieuwe bezieling, aan openheid voor de verticale, transcendente dimensie van de mens, diens leven en samenleven.

De confrontatie met ingrijpende hedendaagse problemen op internationaal, nationaal en regionaal niveau en het zoeken naar een houding doet ons als vanzelf verlangen naar houvast, naar nieuwe of juist aloude, door het christelijk geloof geijkte oriëntaties. Die kunnen we alleen maar vinden als we ons het begin van het christendom in onze streken in herinnering roepen.

In het jaar des Heren 754 kwam de Engelse monnik Liefwin vanuit Engeland naar ons land en meldde zich in Utrecht bij abt Gregorius, leider van de Kerk van Utrecht. Volgens traditie werd zijn Angelsaksische naam veranderd in een Latijnse: Lebuïnus. Abt Gregorius gaf Lebuïnus de opdracht om in het gebied van het huidige Gelderland en Overijssel mensen tot leerlingen van Christus te maken en hen te dopen in de Naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. En hij deed dat met moed en verve. Zijn missionaire arbeid ging echter niet vanzelf.

Het kan niet anders dan dat de heilige Lebuïnus zich heeft laten inspireren door de heilige apostel Paulus, die eeuwen eerder ook huis en haard verliet om het Evangelie aan de volkeren te verkondigen, onder meer in de havenstad Korinthe. Hoe verschillend Paulus en Lebuïnus ook waren, beiden hadden het rotsvaste geloof dat het nieuwe verbond in Christus, waarvan zij de verkondigers waren, leidt tot de onvergankelijke heerlijkheid. Dat is de reden waarom zij hun missionaire dienstwerk met zulk een vrijmoedigheid vervulden. Het Bijbelse woord

'Paressia' (letterlijk; alles zeggen) betekent vrijmoedigheid in het spreken, oprechtheid, openhartigheid. Naar het voorbeeld van de grote apostel Paulus sprak Lebuïnus open en vrij over Christus als de Weg, de Waarheid en het Leven. Daarom sprak hij vol moed en liet hij zich niet terneerslaan.

Van de heilige Lebuïnus mogen we leren hoe belangrijk het is om tegen de stroom van de tijd in onze stem als christenen te blijven verheffen. Door te werken aan een samenleving die gebaseerd is op de unieke en onvervreembare waardigheid van de mens, door God geschapen naar Zijn beeld en gelijkenis, wiens waardigheid onverkort gewaardeerd en gerespecteerd moet worden vanaf de conceptie tot aan het natuurlijke levenseinde. Door ons in een tijd van xenofobie en vreemdelingenhaat in te zetten voor het algemeen welzijn (het *bonum commune*) en de bevordering van de intermenselijke solidariteit, door het nastreven van de subsidiariteit die de juiste verhoudingen tussen het individu, het maatschappelijk middenveld en de staat waarborgt en door het ontwikkelen van een integrale visie op het behoud van de schepping.

In het voetspoor van Paulus stelde de heilige Lebuïnus niet zichzelf centraal maar Christus, die door zijn heerlijkheid het beeld van God weerspiegelt, in wie allen moeten geloven en in wie allen zalig kunnen worden.

De heilige Lebuïnus beschouwde zichzelf als werktuig van God.

Het kan niet anders of de heilige Lebuïnus heeft in zijn apostolische arbeid in Deventer en in Salland ervaren wat ook Paulus ervoer in de vervulling van zijn apostelambt. Enerzijds de ervaring van eigen zwakheid en ontoereikendheid, van machteloosheid ook tegenover tegenslag en vervolgingen. Anderzijds gaf het geloof hen de zekerheid dat zij door de kracht van Christus sterk genoeg waren om alle tegenstand te overwinnen.

Het leven van de heilige Lebuïnus had, net zoals het aardse leven van onze Heer, een dubbel aspect. Aan de ene kant was het een voortdurend sterven, waardoor hij het lijden en de dood van Christus navolgde. Aan de andere kant en bovenal stond zijn leven in het teken van een voortdurende groei in geestelijke kracht en bovennatuurlijk leven, die zijn bekroning zal vinden in de verrijzenis.

De schat waar Paulus tot de Korinthiërs over spreekt, is het goddelijk licht dat God in zijn hart heeft ontstoken. Het beeld van de aarden vaten herinnert aan de gewoonte in Paulus' tijd om kostbare zaken in aardewerken vaten te vervoeren. Wanneer Paulus zijn menselijke natuur met een aarden vat vergelijkt, dan legt hij de nadruk op de zwakheid en breekbaarheid van ons menselijk bestaan. Ook Lebuïnus zal de spanning tussen enerzijds de verhevenheid van zijn roeping als missionaris en anderzijds zijn menselijk onvermogen hebben ervaren.

Als armzalige, beproefde en vervolgte mensen zijn wij slechts een zwak instrument in Gods handen. Maar God heeft deze tegenstelling gewild. Hoe zwakker de mens, hoe groter het genadewerk is dat God aan de mens kan doen. De zaligsprekingen zeggen het heel duidelijk: zalig, gelukkig is de mens die zich in al zijn levensomstandigheden toe blijft vertrouwen aan Gods heilsplan.

De heilige Lebuïnus voelde zich begaan met de toenmalige bewoners van deze streken, en hij geloofde dat ze zouden delen in het ware geluk wanneer ze zich tot Christus zouden keren. In deze gebedsdienst is er heel treffend voor gekozen om Psalm 1 te bidden die in de Vulgaattekst begint met de woorden 'Beatus vir', welzalig, gelukkig de mens. Het geluk waar het hier over gaat, is niet dat van het toeval of van het lot uit de Staatsloterij. Waar de Bijbel spreekt over geluk heeft het te maken met de gemeenschap met God en met elkaar. In het Oude Testament staat de verhouding tussen God en Zijn volk centraal. Wanneer de mens zich houdt aan Gods geboden, is God met hem. Het gaat bij het geluk waar de Psalmist over spreekt niet over een gevoel, maar over een wijze van staan in het leven, een levenswijze: Gelukkig is de mens die dag en nacht met God leeft, naar diens Woord hoort en het onderhoudt. En de gemeenschap die zich houdt aan Gods geboden, is een gelukkige gemeenschap.

Wij vieren en gedenken de heilige Lebuïnus als een mens die in God zijn geluk heeft gevonden en die ons de weg naar het ware geluk wijst. Hij leert ons dat het ware geluk niet ligt in welvaart of welzijn, in menselijke eer en macht, maar in God alleen: Bron van alle liefde en goedheid, die wij in Jezus Christus hebben leren kennen en wiens gelaat wij zien in de zaligsprekingen.

Ten slotte: Bij gelegenheid van deze oecumenische Lebuïnusprocessie wil ik ook in herinnering roepen de dichter, theoloog en geschiedschrijver Jacob Revius, die in 1586 in Deventer werd geboren, die predikant te

Deventer was van 1614-1642 en die een van de belangrijkste gereformeerde opinieleiders was in de Gouden Eeuw. Een hoogtepunt is Revius' werk *Daventria illustrata*, de beschrijving van de geschiedenis van de stad Deventer die in 1650 in Leiden werd gedrukt. Voor de historicus Revius begon de geschiedenis van de stad Deventer pas écht met het verhaal van Lebuïnus. Revius bevestigt de filologische verklaring voor de naam Lebuïnus / Liafwin: "De naam Lebuïnus betekent volgens het Keulse *Passionale* 'geliefde vriend'."

In het 15de hoofdstuk van het Johannes-evangelie zegt de Heer tot de apostelen: "Gij zijt mijn vrienden als gij doet wat Ik u gebied. Ik noem u geen dienaars meer, want de dienaar weet niet wat zijn heer doet, maar Ik heb u vrienden genoemd, want Ik heb u alles meegedeeld, wat ik van de Vader heb gehoord" (Joh. 15, 14-15). Wij mogen God dankbaar zijn voor de heilige Lebuïnus / Liafwin: geliefde vriend van onze Heer Jezus Christus omdat hij luisterde naar Zijn Woord en gehoor gaf aan Zijn roepstem om huis en haard te verlaten om het Evangelie te verkondigen. Lebuïnus / Liafwin: Geliefde vriend ook van de mensen in Deventer en omstreken aan wie hij vrijmoedig en met veel vrucht de Blijde Boodschap heeft verkondigd en wiens dienstwerk wij tot op de dag van vandaag in eerbied en dankbaarheid herdenken.

Amen.